

Reedukace dysgrafie

Reedukace dysgrafie

Dysgrafie je způsobena deficitem v oblastech:

- ❖ **hrubá a jemná motorika;**
- ❖ **pohybová koordinace;**
- ❖ **zraková paměť;**
- ❖ **pohybová paměť;**
- ❖ **pozornost;**
- ❖ **prostorová orientace;**
- ❖ **celková organizace organismu.**

Rozvíjení motoriky

- ❖ **Důležité:**
  - * **správné držení těla při psaní;**
  - * **poloha dolních končetin;**
  - * **držení psacího náčiní;**
  - * **vzdálenost hlavy od papíru.**

Je třeba zařazovat relaxační cvičení (zvláště u mladších žáků).

❖ **ROZVÍJENÍ HRUBÉ MOTORIKY**

- **cvičení paží, uvolnění ramenního pletence;**
- **nedostatečné uvolnění vede ke křečovitému držení psacího náčiní, písmo není plynulé.**

- **Pohyby paží: mávání, kroužení, kroužení předloktím, dlaněmi apod.**
- **Pohyby dlaní: vpřed, vzad, vlevo, vpravo, zavírání dlaní v pěst a otevírání apod.**

Rozvíjení motoriky

- Správné postavení chodidel na podložce – kolena lehce od sebe, stehna, bérce a podélné osy chodidel jsou v jedné rovině.

❖ ROZVÍJENÍ JEMNÉ MOTORIKY

- Modelování, vytrhávání a skládání z papíru, navlékání korálek apod.
- Pohyby prstů: dotýkání prstů obou rukou, kroužení, “hra na klavír” apod.
- Cvičení pohybové paměti: opakování cviků po učiteli, vytváření sestav z několika cviků apod.

Rozvíjení jemné motoriky

❖ *Držení psacího náčiní*

Nácvik správného úchopu:

- lze již v předškolním věku;
- nesprávný úchop, tzv. drápovitý, je těžké odstranit.

Rozvíjení jemné motoriky

- Dětem, které mají později vadný úchop způsobený špatným vzorem, je doporučován tzv. trojhranný pomůckový program, který vyvozuje správné držení psacích potřeb.

Uvolňovací cviky předcházející psaní

- Provádíme s psacím náčiním, které dobře zanechává stopu (křídly, voskové pastely, štětec, houbička).

❖ 3 fáze:

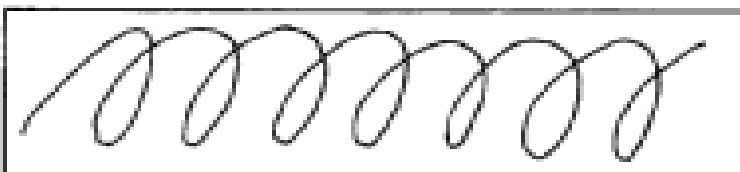
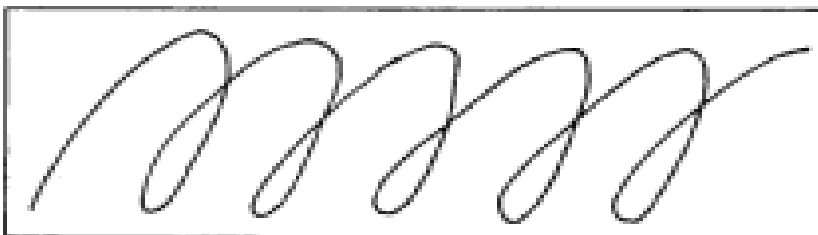
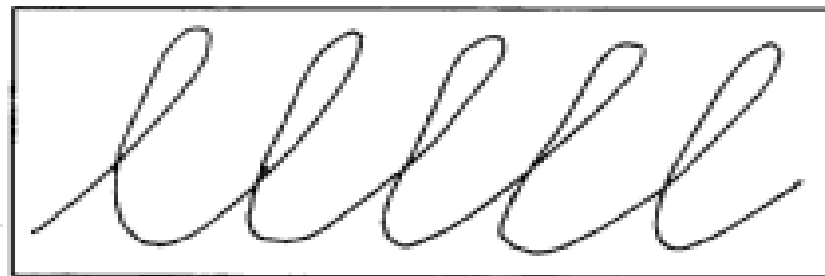
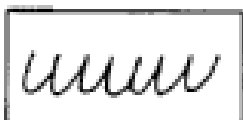
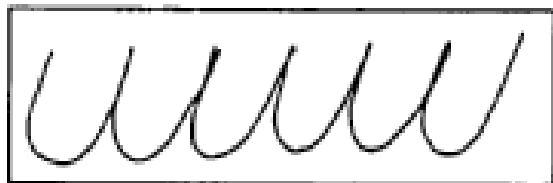
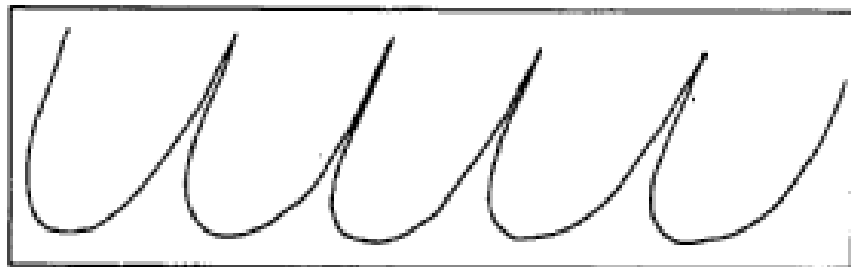
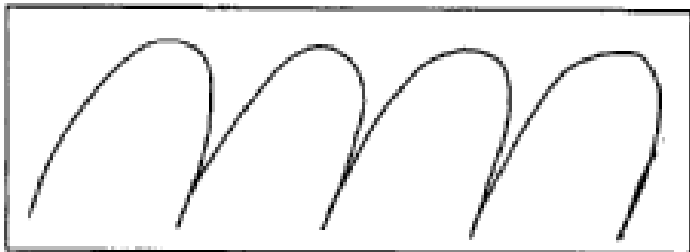
- kreslení na svislé ploše (např. balicí papír, tabule), uvolňování ramene, lokte, zápěstí. Dítě může obtahovat předlohu, ale není důležité přesné obtažení, spíše plynulost pohybů.
- kreslení na šikmé ploše;
- kreslení na vodorovné podložce, nejprve velký formát, postupně s zmenšuje. Uvolňování ruky stejně jako u svislé podložky.

Uvolňovací cviky předcházející psaní

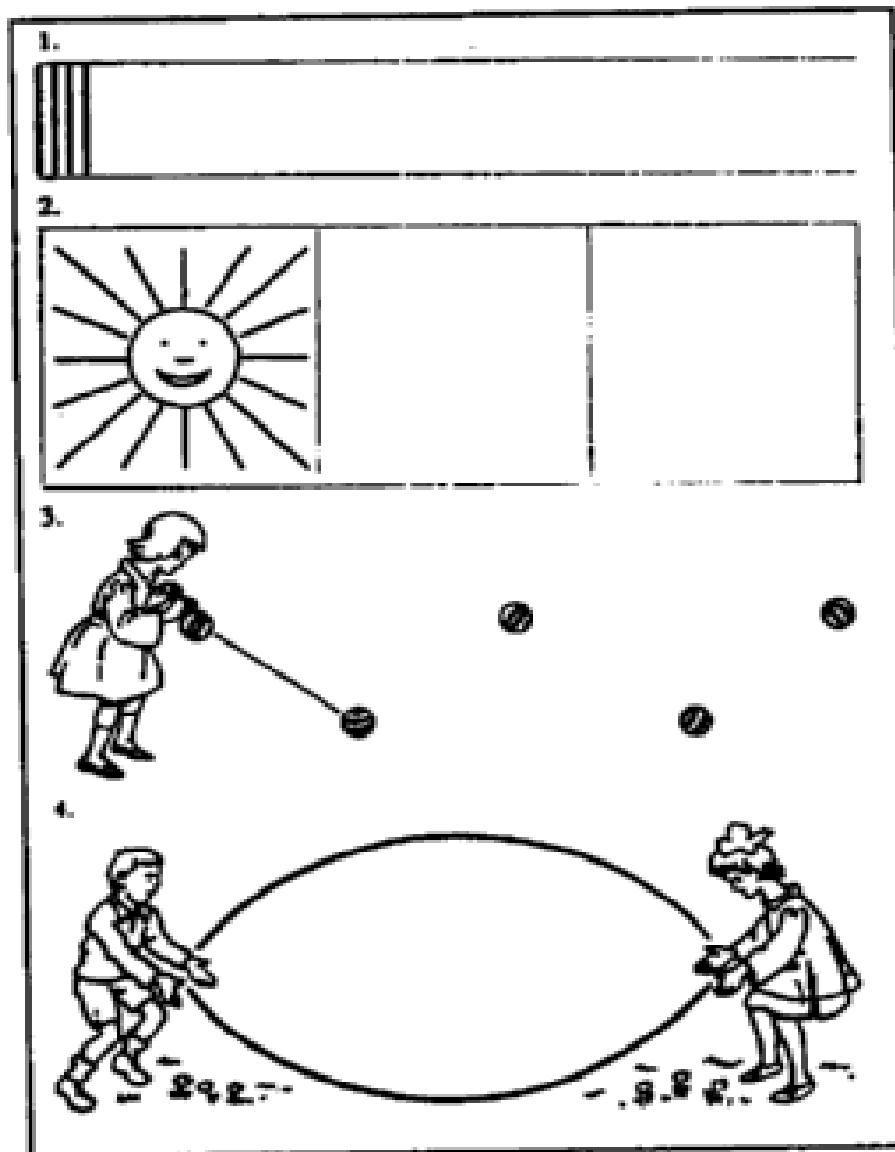
- ❖ Lze doprovázet písničkami, básničkami, říkadly, hudebním doprovodem.**
- ❖ Provádět co nejčastěji, pokud možno před každým psaním. Lze provádět i ve vyšších ročnících.**

Uvolňovací cviky předcházející psaní

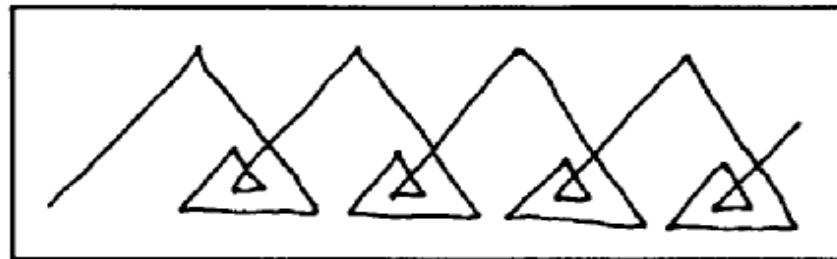
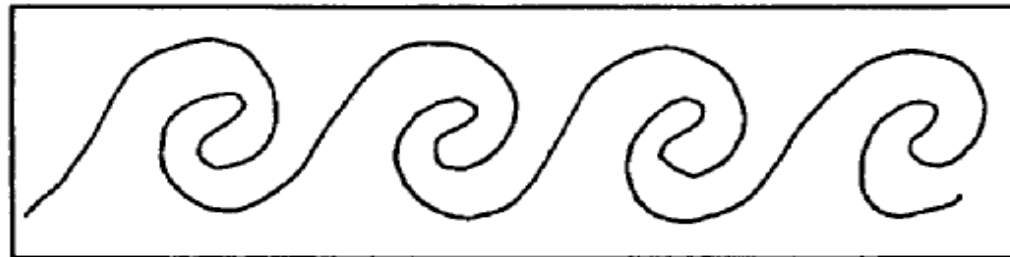

Uvolňovací cviky předcházející psaní

Uvolňovací cviky předcházející psaní

- ❖ Nevhodné cviky pro uvolnění ruky jsou ty, kde se mění směr pohybu ruky nebo složené z rovných čar.

- ❖ Příliš vhodné nejsou také obrázky kreslené jedním tahem – dítě se příliš soustředí na tvar a nemůže se dostatečně uvolnit.

Psaní písmen a slov

❖ Metoda Fernaldové (metoda obtahování slov)

Postupné kroky při nácviku:

- Učitel píše písmeno nebo slovo na tabuli, písmeno (slovo) zároveň předčítá, žák ho sleduje zrakem a naslouchá mu.
- Žák obtáhne učitelem napsané písmeno (slovo) a současně je předčítá. Pak žák písmeno nebo slovo sám píše a nahlas si je diktuje. Musí mluvit tak pomalu, jak píše.
- Žák píše písmeno (slovo) zpaměti. Pokud se nedaří, opakuje se krok 2.
- Časem může být vypuštěna fáze obtahování. Dítě se učí pouze sledováním učitele, písmeno nebo slovo přečte, pak je píše a samo si je diktuje.

Psaní písmen a slov

- U pokročilejších žáků vypouštíme fázi čtení: žák pouze sleduje učitele a pak rovnou slovo píše.
- Žák písmeno (slovo) pouze opisuje z předlohy.
- Žák píše písmeno nebo slovo podle diktátu.

❖ Jiný postup, kde se více preferuje čtení:

- Žák přečte slovo.
- Poté dvakrát slovo napíše, může se dívat na předlohu.
- Vzor si žák zakryje a slovo napíše z paměti.
- Pokusí se slovo vyhláskovat. Může se dívat na předlohu.

❖ Tyto kroky se opakují alespoň třikrát.

❖ Při nácvičku psaní používáme vždy pomocné linky.

Psaní písmen a slov

- ❖ Děti mívají potíže s vybavením si tvarů písmen – pomůcka: zásobník písmen.
- ❖ Dítě s dysgrafií nepřetěžujeme stálým psaním, stačí kratší cvičení, ale precizně provedené!!
- ❖ U starších žáků volíme stejný reedukační postup jako u mladších, ale použijeme jinou motivaci: vysvětlíme mu příčinu obtíží a zdůvodníme postup. Je třeba, aby žák cvičil cca 10 min. denně.

Rehabilitační program dr. Heyrovské

- ❖ Tréninkový program pro nápravu grafomotorických obtíží**
- ❖ Je koncipován do deseti lekcí a je vhodný pro děti s obtížemi na bázi odchylky vývoje jemné a hrubé motoriky, určený dětem od předškolního věku do 6.-7. ročníku základní školy.**
- ❖ Program je určen jak pro pravoruké děti, tak i pro levoruké. Nelze jej aplikovat u dětí s nevyhraněnou lateralitou (ambidextrií).**
- ❖ Tréninkový program nabízí dětem tvary, které vycházejí z analýzy písmen psací abecedy.**

Rehabilitační program dr. Heyrovské

- ❖ Doprovodné cviky mají charakter rehabilitačně motorických cvičení a vycházejí ze základních poznatků o fyziologickém vývoji psychomotorických dovedností během prvních roků života (zvláště řeč, sociální kontakt, zrak, sluch, jemná a hrubá motorika, souhra končetin).**
- ❖ Poruchy psychomotorického vývoje mohou vznikat kombinací různých faktorů. Výsledkem je různě silně vyjádřená porucha. Nález se může v předškolním a školním věku manifestovat např. vadným držením těla, nedokonalými hybnými souhrami, neobratností, nesoustředěností.**

Rehabilitační program dr. Heyrovské

- ❖ Poruchy ve vývoji jemné motoriky se mohou projevit v úchopu psacího náčiní, souhře svalů, koordinaci svalů ruky.**
- ❖ Poškození hrubé motoriky je dle vyjádření pediatriů nejzávažnějším projevem poškození CNS.**

Rehabilitační program dr. Heyrovské

❖ **Tréninkový program dr. Heyrovské je tříměsíční a jeho cílem je:**

- **naučit dítě vnímat a ovládat své tělo se zaměřením na uvolnění všech svalových partií účastnících se na grafickém projevu,**
- **vyvození správného úchopu pera s následným promítnutím do úpravného a nenáročného písemného a výtvarného projevu,**
- **sekundárně je program zaměřen na podporu seriality, kontaktu mezi matkou a dítětem, řeči, zrakové a sluchové percepce apod.**

Rehabilitační program dr. Heyrovské

- ❖ Kurz dr. Heyrovské přispívá k odstranění grafomotorických obtíží, které se u každého jedince projevují jinak:
  - vadný úchop psacího náčiní,
  - nesprávné, vyryté, těžkopádné a špatně čitelné písmo,
  - nerespektování linek v sešitě,
  - časté atypické projevy při psaní (proklepávání unavené ruky a její pocení) nebo zvýšená nechut' k psaní či výtvarným činnostem.

Rehabilitační program dr. Heyrovské

- ❖ Podle Heyrovské může být určitým signálem dalších obtíží dítěte nesprávná bilaterální souhra rukou při držení jídelního příboru.**
- ❖ V předškolním věku lze pozorovat nechuť k omalovávání, malování, vystřihování. Děti nemají kvalitní výtvarný projev a paralelně s těmito obtížemi mívají i vadu řeči.**

Rehabilitační program dr. Heyrovské

- ❖ Semináře pořádané PaedDr. Yvetou Heyrovskou:**
- ❖ V teoretické části je rozebrána metodika tréninkového programu, specifikován okruh dětí, u nich je možno tento program aplikovat a další otázky s aplikací programu.**
- ❖ V praktické části si pedagogičtí pracovníci sami, pod vedením lektora, prakticky osvojí jednotlivé části programu tak, aby mohli při práci s dětmi samostatně tréninkový program aplikovat.**
- ❖ K dispozici je možnost zakoupení instruktážní videokazety.**

Metoda dobrého startu

- ❖ Metoda pro předškolní děti a pro děti s odloženou docházkou.**
- ❖ U dětí rozvíjíme řeč, vnímání, grafomotoriku, slouží k nácviku jednotlivých písmen abecedy.**
- ❖ Vše se děje hrou a dítě si ani neuvědomuje, že nacvičuje jednotlivé cviky na písmena.**
- ❖ MDS slouží pro nastartování triálu – psaní, čtení, počítání.**
- ❖ Tím, že rozvíjíme sluchové a zrakové vnímání, prostorovou orientaci, rytmus, řeč a grafomotoriku, předcházíme DYSLEXII, DYSGRAFII A DYSORTOGRAFII.**

Metoda dobrého startu

❖ MDS může probíhat následujícím způsobem:

- vychází se z 25 národních písní, které děti provází všemi lekcemi.**
- zpěv dětí vyjadřujeme pohybem a rytmem, ke kterému používáme dva polštářky naplněné kroupami.**
- děti mají současně v činnosti sluch, pohyb, rytmus a nejobtížnější část je zapojení grafomotoriky. K této činnosti mohou sloužit grafomotorické pracovní listy.**

❖ Tato metoda se osvědčila jako vstupní etapa výuky čtení, psaní a matematiky.

Metoda dobrého startu

❖ **Lekce může mít tyto kroky:**

- **zahájení- je to společenská událost, při které se všichni setkávají a hrají si spolu;**
- **posílení komunikativních dovedností - slovních i mimoslovních**

Metoda dobrého startu

- **Specifická cvičení-
zrakový a sluchový
rozvoj, pravolevá a
prostorová
orientace;**
- **Pohybové cvičení-
chůze, běh, stoj,
předklony, pohyby
hlavou, očí, paží,
procvičování dlaně,
pěsti, prstů a
uvolňovací cviky.**

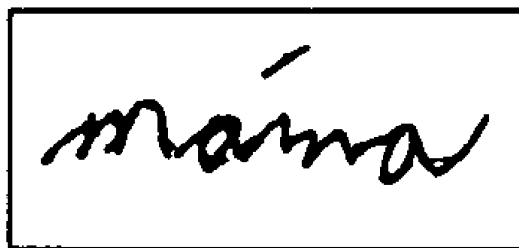
Metoda dobrého startu

❖ Výsledky MDS potvrdily:

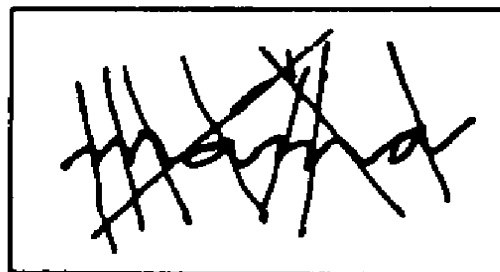
- Je velmi vhodná a přínosná pro děti s odloženou školní docházkou a měly by ji tyto děti absolvovat.
- Vysoká efektivita této metody je u tzv. rizikových skupin dětí (vyskytující se dyslexie a dysgrafie u rodičů, sourozenců nebo komplikace po porodu, či aplikaci některých léků).
- Děti, které prošly touto metodou, byly lépe připravené na výuku čtení a psaní.

Nácvik psaní u starších žáků

- ❖ Při nácviku je třeba zaměřit pozornost dítěte na jednotlivá pravidla, která má dodržovat;
- ❖ Nejprve nacvičujeme sklon písma:

- ❖ Abychom dítěti ukázali, co znamená dodržet sklon písma, protáhneme všechny tahy shora dolů – správně by měly být vůči sobě rovnoběžné a mírně skloněné doprava.

Nácvik psaní u starších žáků

- ❖ Dítě pak podle čar samo zkontroluje své další slovo;**
- ❖ Denně cvičit 5 – 10 slov.**

- ❖ Velikost písma:**
  - zpočátku je možné psát mezi pomocné linky, učíme dítě při psaní sledovat pomocnou linku, pak se učí, jak má rozvrhnout stránku při respektování okrajů a odstavců;**

  - důležité: dítě by mělo sledovat při nácviku vždy jen jedno pravidlo – pokud dítěti dáme více instrukcí, psaní se nedaří, dochází k intelektovému bloku.**

Počítačové programy pro reedukaci dysgrafie

- **DysCom (www.razdva.cz);**
- **OMALOVÁNKY (www.novak.cz);**
- **PÍSMOHRÁTKY (www.novak.cz);**
- **SOVÍ PROGRAM: Soví galerie, Soví bludiště, Soví kostky (www.gemis.cz);**
- **VESELÝ SLABIKÁŘ (www.matik.cz).**

Kompenzace

- ❖ **Psací tiskací písmo lze tolerovat u žáků ve vyšších ročnících na druhém stupni ZŠ nebo na střední škole, u mladších je nebezpečí, že se tiskací písmo stane nečitelným.**
- ❖ **Např. ve Waldorfské škole se tiskací písmo používá již v 1. ročníku. Vychází se vždy ze znalostí a schopností dítěte.**
- ❖ **Psaní na počítači s psaním krátkých cvičení rukou, avšak je třeba naučit dítě pracovat s klávesnicí.**

Nevhodné postupy

- ❖ **Dopisování úkolů o přestávce nebo doma-
nedostatečná relaxace, hodně chyb.**
- ❖ **Přepisování sešitů – kvalita se zhoršuje. Je ale
třeba rozlišit poruchu a nedbalost.**